

Sirkka Ahonen

Historiaton sukupolvi?

Historian vastaanotto ja historiallisen identiteetin rakentuminen 1990-luvun nuorison keskuudessa

■ Sisällys

ALKUSANAT	9
SUKUPOLVIEN ELÄVÄ KETJU	11
HISTORIAKULTTUURI JA SEN VASTAANOTTO	15
YHTEISÖN MUISTI JA IDENTITEETTI	21
Kollektiivinen muisti identiteetin lähteenä	21
Historiatietoisuus – ajan ja muutoksen haltuunotto	25
Historian suuret ja pienet kertomukset	27
Historian tuomiolla	32
Kansalainen ilman kansallista identiteettiä?	34
HISTORIAALLISEN IDENTITEETIN JA HISTORIA- TIETOISUUDEN TUTKIMISESTA	40
Historian vastaanotto ja sukupolven kollektiivinen muisti tutkimuskohteena	40
Suomessa tehty haastattelututkimus	42
Tutkimushenkilöt	42
Haastatteluteemat, aineiston keruu ja analyysin tapa	43
Yhteiseurooppalainen kyselytutkimus	45
Tutkimustehtävä: historiakulttuurin vastaanotto – kollektiivinen muisti – historiallinen identiteetti	46
1900-LUVUN JÄLJET HISTORIAKULTTUURISSA	48
Eri sukupolvien historiakulttuuri	48
Suuret tapahtumat kulttuurituotteissa	49
Vuoden 1918 sota	49
Talvi- ja jatkosota	51
Hyvinvointivaltion rakentaminen	54
Suuri muutto	57
Kekkosen aika	58

MIHIN SUOMALAISNUORET SAMAISTUVAT MAANSA LÄHIHISTORIASSA?	60
Kuinka pitkälle sukupolvien ketju ulottuu?	60
Nuorten samaistuminen edellisten sukupolvien avainkokemuksiin	64
Punaisten ja valkoisten sota	64
Tausta: miten vuoden 1918 sota koetteli Tyrvää-Vammalaa, Nurmoa ja Mikkeliä	64
Neljän sukupolven jälkeen ei enää jakauduta punaisiin ja valkoisiin	67
Maanomistuskysymyksen katkeruus on unohtunut	68
Tapahtumapaikoilla ei enää kummittele	69
Terrori elää kovia kokeneiden sukujen muistoissa	70
Pitääkö syyllisyyttä vielä kantaa?	72
Sota kansakunnan kokeena	73
Tausta: paikalliset sotakohtalot 1939–45	73
Kansakunta voittajana	74
Kertomisen tarve ja vaikeus	79
Selviytymistarinoita rintamalta	82
Kaatuneet isoisät	85
Kotirintaman sankarit	86
Millaista oli ennen kansankotia?	89
Tausta: kolmen sukupolven erilaiset elinehdot	89
Menneisyyden kurjuus	92
Sairaudet, pulat ja yhteisölliset selviytymismenetelmät	94
Työn sankaruus menneisyyden perintönä	98
Missä ovat hyvinvointivaltion rakentajat?	98
Suuren rakennemuutoksen jaloissa	101
Tausta: Tyrvään, Nurmon ja Mikkelin muuttajat	101
Muuton selittäminen: työn loppuminen vai kaupungin houkutukset	104
Elämäntapamuutoksen kokeminen: nostalgiaa vai modernin ihailua	106
Miten muistot suuresta muutosta ovat välittyneet?	108
Maanisän hankala muisto	109
Tausta: jälkikekkoslaisen sukupolven nousu	109
Hyvän maanisän kuva	111
Kekkosen vallankäyttö	113
Suomettuminen – reaalipolitiikkaa	115
Revisio tekee tuloaan	116
Tulevaisuudenodotukset historian peilissä	118
Kokemus ja odotukset sukupolvesta toiseen	118
Kansallinen projekti ylläpitää tulevaisuudenuskoa	120
Selviytymiskertomukset antavat pontta	121
Jatkuva talouskasvu rohkaisee	123
Kulttuurissako kansakunnan toivo?	124
Nouseeko menneisyydestä uhkia?	126
Tarvitaanko historiaa tulevaisuuden ajattelussa?	128
Yhteenvedo: historian merkkitapahtumien vaikutus kollektiiviseen muistiin ja kansalliseen identiteettiin	129

"KANSAKUNNAN", "DEMOKRATIAN" JA "HYVINVOINNIN" KÄSITTEIDEN HISTORIALLISSUUS
 JA MERKITYS SUOMEN JA MUUN EUROOPAN
 NUORTEN AJATTELUSSA

133

Poliittisten käsitteiden historiallisuudesta	133
Mitä on kansakunta?	135
Kansakunta historiallisesti rakentuneena käsitteenä	135
Maa vai kansa?	137
Yhteinen tahto vai yhteinen perintö?	139
Demokratia kansakunnan ehtona	142
Kansankoti kansakunnan ehtona	143
Yhteenveto: kansakunta vai kansalaisyhteiskunta?	144
Mitä on demokratia?	146
Demokratia historiallisesti rakentuneena käsitteenä	146
Demokratian henkilökohtainen tärkeys	148
Voiko tavallinen ihminen tehdä historiaa?	149
Samaistuako poliittisiin instituutioihin?	151
Mitä demokratiaan kuuluu?	154
Demokratia eilen ja huomenna	156
Mitä on hyvinvointi?	157
Hyvinvointi eurooppalaisena historiallisena käsitteenä	157
Hyvinvointi ennen, nyt ja vastedes	159
Missä maissa jokainen on oman onnensa seppä?	160
Yhteenveto: pohjoismainen malli ja uusliberalismi kilpailevat nuorten mielistä	163
Nuoret ja moderni projekti	164
Lopuksi: menneisyys, kansallinen "me" ja tulevaisuus	168
Tutkimusmetodisia huomautuksia	168
Onko 1980 syntynyt ikäpolvi historian?	169
Kirjallisuus	175
Summary	180
Liite I Missä määrin oma etninen ryhmäsi/kansallisuutesi on sinulle tärkeä?	190
Liite II Missä määrin oma maasi on sinulle tärkeä?	191
Liite III Kuinka tärkeä demokratia on sinulle?	192
Liite IV Nuoriso ja historia -tutkimuksen kyselylomake	193
Henkilö- ja asiahakemisto	211